

સોટયું સોનું.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

જેશીંગભાઈ મોતીલાલ શાહ.

રીચીરાઈ-અમદાવાદ.

અમદાવાદમાં

ધી રત્નસાગર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શા. અમરતલાલ
જેશીંગભાઈએ છાપ્યું.

આપટી ૧ લી.

પ્રત ૨૦૦૦

સંવત ૧૯૧૯

સને ૧૯૧૩

હીંમત આઠ આના.

સુરત વિધાન મંથન
અ. ૧૫૬
મુજાલી કોપીરસ્ટ-૨૧૭૬

૪૩૪૬

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૪૩૫૯ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ શ્રી ૨૫નું સોનું

વિષય ૬ - ૨. ૧૨,

સો ટચનું સોનું.

૧

સુરદાસ.

દાસપરે દયા લાવો રે, દયાળુ દેવા દાસપરે લાવો,
સંભારી મનંદ તોડી, જીવ આપ ચરણે બેડી;
હું તો બની બેઠો બાવો બાવોરે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો.
આંખ વીનાનું સંકટ આવું, ખાડા માંડી ગોથા ખાવું;
વારે અવીનાશી આવો આવોરે, દયાળુ દેવા દાસપરે દયા લાવો.

૨

સુરદાસ.

આંખ વીના અંધારે, સદાય મારે આંખ વીના અંધાર.
કોઇ કહેશે લાલ લીલું આ ધોળુને આ પીળું;
મારે મન સબળું ખાર ખાર રે, સદાય મારે આંખ વીનાનું અંધાર
કોઇને જગ લાગે ખાર, કોઇને લાગે નહાર,
મારે મન જીવતર ખાર પારે, સદા મારે આંખ વીનાનું અંધાર.

૩

નરસીંહ મહેતા.

વહાલા વેગે આવોરે, દયાદીન આવોરે, બીડું મારી ભાગવા હોજ.
નહિ આવો તો છાના કિયાડું હું છીદ્ર વહાલા;
હિડામાં ઉજળી, ગોવાળીઆમાં વાશ;
ખાંધે કાળી કામળી, માગી પીતા છાશ;
હું રાખું તમથી દાવો રે બીડું મારી ભાગવા હોજ.
બેમાના બે બાપના, નકટા નીર્ભજ બાળ;
મહિમાખલુના ચોરણ, કંસ તણા હે કાળ.
સોડ તજે રાધા તણી, દુરિજન આપે ગાત;
ધીરા વેગે ધાવો રે, બીડું મારી ભાગવા હોજ.

૪

સમજ સતકર્મ કરીતો બાધ, કાયા આકાત જથ કરમાઇ;
સમ ગયા સવણ ગયોને, ગયા કળણ ગયો કંસ.
બળવીર પણ બળહીણ બન્યા, જ્યાં કહેણ કારતો ડંસ સમજ;
સ્વારસ તણો સંસાર મુઠ મું, માયામાં રહો મોહી.
કાળ કપાટ કપટસે ત્યારે, રહીશ રાકા રાઇ, સમજ

માત તાતને બ્રાત ભગની, ક્રોધ નવ સાથે જાય;

પાપ પુન્યએ પ્રભુ દરબારે, ત્રાંજવા માંહી તોલાય.

સમજ.

૫

પવિત્ર લીલાવતી.

કરી વેશ્યાની ચારી હિમા અટારી, બાભી અમારી પેલા તમારા પ્રાણ;

જવો થાઓ મૈયારી, બાભી અમારી પેલા તમારા પ્રાણ,

વીંછીનો આંકડો વેશ્યા છે વસમી, જો જો ન થાએ જાણ.

જાણશે તો જોર આંજુશે જાગુ, કરશે રાંડ રોકાણ,

જુએ જલકી ઝારી, હાથમાં ધારી બેઠા અટારી. પેલા તમારા પ્રાણ.

૬

લીલાવતી.

ઘટઘટમા તીરથ રહ્યો, ઘટમાં આતમારામ,

પ્રેમી મન તીરથ વસો, પ્રીતમ સાર્વંગરામ.

દાઝ્યો બુઝા દુધથી, છોડે છે શીદ છાશ;

સાહસ કરતાં પ્રાણીઆ, મુખનું સત્યાનાશ

૭

હરિશ્ચંદ્ર.

ઇંદ્ર સાંત થાઓ સાંત થાઓ, તમે રૂપી રાય.

કરો નહિ કલેશ કાંધ, પોતાના રે કાંધ,

ધીન્ન થઇને સાંભળો, મારી એક વાત;

રાત્ત કરો બંને જણા અત્રે એક સાક્ષાત,

હારે બંને જણમાં ક્રોધ આપે તપ જળ.

ખાલી કલેશ શાને કરો, થઇને આપ વીકળ,

ત્રી કમુલ કમુલ કમુલ સર્વ છે અમારો રાય;

ટારે અમ બેમાં તેનું.

તપ

૮

જુગલ જુગારી.

અમે અમજાને માયા બહાલીરે બહાલીરે બહાલી,

પ્રીતી વહાલી રે અમેને વસ્ત્ર કસવો ધરેણા ધડાવો

મોતીડે મડોતો મન ખાત્રીરે ખાલીરે ખાલી મન ખાલીરે—

નેહની નજરે નાથજી મારી નારી બને ઘેલી રે

કાલી રે કાલી ઘેલી કાલી રે—અમે

૯

જુગલ જુગારી.

વહાલમજી સાડી શુભાખી મંગાવો.

પેલમ જનાવો મોતીડાં ટંકવો.

મગડી બે હોસની, મોથી મડાવો.—વહાલમજી.

સાખી.

મુરતમાંજ જણાય છે, ધુતારાના ઢંગ;
જેવો વાનો પુરશે, તેવો ચડશે રંગ.

હાસીના હુલાસમાં રસીકી તારી રોસાધ એ—વહાલમજી

૧૦

કરજીવેલો.

ચાહે તું ધીકાર માર પ્યારમાં બોલાવીને,
પ્યારમાં બોલાવી પ્રાણ સુખમાં ડોલાવીને—ચાહે.
ચુક પડી ક્ષમા કર કહિત્રા હવે,
ચાંતિ તું પમાડ વિરહ અગ્નિને બોલાવીને—ચાહે
તારા સમાન નથી વહાલી બીજી મને,
માન મુક માનીતી મન મદને બોલાવીને—ચાહે

૧૧

કળાવતી.

સ્વામી મળવાની લાલ, ચહાય આ પ્રાણીરે. સ્વામી.
તુજ આધારે જીવન દોરી, કરો શું વખાણ સ્વયંવરવાણ.
તારે હાથ પ્રાણ, લેજો મારા પ્રાણ.
પ્રાણ પ્રાણ પ્રાણ સ્વામી.
હવે ચાલો. બહુ ગાળો વખત ઠાલો, જરી બાલો.
કોક પકડે, બાજી બગડે, થશે હાણ સડે ટાલો. સ્વામી.

૧૨

ખુને નાહક.

મોહનીયા પ્યારી સનમસે મલાવો
જો ચાહો જો માગો વોહી મોસે પાવો
એહ મુંહ કાલા ઓર મસાલા જાકે ખુશકા ખાવો
મયજલા હું પરકમે તુમ ઓર ન આગ લગાવો
જનમ એહ ગુન ગાતુ બીનતી સદા મય કર.

૧૩

મુળરાજ સોલંકી.

સનનન સોહે સાવરીયા શામ
પ્યારે પ્યારે નયનામે વારી વારી જાઉં. સનનન
એક તો હાલે પીયા મુખડેપે આગલ હુજે દીખાવે ઉગસોઆરામ
લીજ બરે મોરી છતીયાપે, ચુટકી ક્યા જાઉં હાલે મુજરીયા શામ
લીકજ આગે મોસ છયા હુખાવે નયનોહી કારી પતગાયા શામ
જાઓ હોજી ન માગ્યાં મગરે હોડો હમારી હમરીયા શામ

૧૪

ચુરવેલી.

રમશે ના જોઈશ મન મોહનની સંગ--રંગમાં.

છણુકો કરતી છલખતી હપકો દે થઈ રંગ.

તુજ સમનાના શરમ મુકીએજો જો મયાવીશ જંગ--રંગમાં.

મંદન રંગથી પ્રદુલિત થાશે અંપાએવ આતંગ

મહાવ્રથું ચાલશું પ્રીતમ પ્રીત પણ નહિ આવે ઢંગ રંગમાં.

૧૫

રાજગીજ.

મણે જુદાઇ પ્રાણુ ખની શીઠ અણુજણુ

મળી આનંદ લહાણુ ચાલ ચમન ઉડાવ.

તું છે છત્રીલી નાર, ચાર હું રંગીલો ભરતાર

ખનુ જોડુ નીરધાર મણી કુંદન જડાવ

ઢાંક માથાની વેણુ, કાગી નાગતણી ફેણુ,

પ્યારી અણી આલાનેણુ જરા ધીરે નચાવ

વાગ્યો કહેજો કારી ધાવ, દુખ દેણુ ભારી.

જરા થા હયાળુ પ્યારી, મને મરતો ખચાવ

જેમું જ્યારથી આ મુખ, કામ આપે બહુ દુખ,

ગયો ચોર માફ સુખ, પ્રિયે પાછુ અપાવ.

૧૬

સતી અનસુયા.

હાંહારે સંતો સંત સમાગમ મોટો, હાંહાં

જેનો ત્રીભુવનમાં નહીં જોટો--જોટારે--સંતો.

કરવો હરિભજન વ્યાપાર (૨)

જેમાં કદી ન આવ તોટો--તોટારે--સંતો.

જગમાં જાયું તે જવાનું (૨)

કરતાં ખળ જોરભો જોટો--જોટારે--સંતો,

ધરતું ધ્યાન હરીનું સાચું (૨)

એ વીણુ સધળો ગરબડ જોટો-જોટારે- સંતો.

૧૭

મદન વસંત.

કહુ વાત હું વિગતે વિચાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ

કર ધરીને કરવર પ્યાર વનિતા લખત વધુ ન લગાડ

રંજે રમાડું સંજે જમાડું પ્રીતિ ચખાડું રીતિ દેખાડું.

રસમાં રૂખાવુ નાર, વનિતા વખત વધુ ન લગાડ,

વિધ વિધ સાડી પહેરાવું છડી કમખાને ચોળીને ચણીયોને નારી

હાર હીસાતોનો માળ સુવાળી ગાંઝર કુમળા મોતીની વાળી

ખવરાવું પડવાને આ તું તો નાહી પુમમાં જો જોડાને જોડી ને કાળી

અડવાને ગાડીને ફરવાને વાડી હું તારો લાડો ને તું મારી લાડી
હું તારો પાડો ને તું મારી પાડી
મીઠા મીઠા મેવા ને જોધને જોધને લેવા
લહેરાજીના વીવાહ નહી ખાવા કે પીવા
તું ચાલને યા તછયાર-વાનિતા-કહું.

૧૮

સુરદાસ.

ખીલ્વ-આ તારા વચનો સારાં સ્નેહે સાંભળનાં
શાંતી પામ્યું છે મન ધારું રે આજે-
જગતી જંજળમાંથી બળતા બચાવેજી
ધન્ય ગુરૂ ચિંતામણી ધારું રે આજે-
ચીન્તા-ભક્તિ ભગવાન કેરી કરતાં હમેશાંજી
થવાનું ત્વરાએ શુભ તારું રે-શાશ્વત
ખીલ્વ-આ તારાં વચનો સાચાં.

૧૯

ભકિતવિજય.

મને વૃજવાસ છે વ્હાલો, કરો શિદ આગ્રહ હાલોરે
સગાં સદોદર માત ને તાતના ફાગટ છે સહુ કંઈ,
આનંદમુર્તી નંદકુમારની સ્નેહે ધરી હુમખકંઈ.
પાયો મને પ્રેમનો પ્યાલોરે. કરો
અધમ સ્વામીને લેજો ઉગારી, બહુ નિધ આપી જોધ;
આપની ભક્તિ નહીં કદી બુલયી નહિ કરૂં અવરોધ.
મીરાં ચીનોડમાં ચાલોરે. કરો
બુધરને બહુ દુર ધરી મેં દુનિયાની ફરકાર;
પ્રાણુ જનાં પશુ હું નહિ ચુકું લાલની પ્રિત લગાર.
ખોટા સહુ જગના પ્યાલોરે.

૨૦

ભકિતવિજય.

મારા રંગીલા ગીરિધરલાલ આવ્યા રૂકું રૂપ ધરી,
હાસી મીરાંને દિનદયાળ ભેટો વેગે ભાવ ધરી,
જાણ્યું નથી જોણે હજી શુદ્ધ તમારું સ્વરૂપ,
કરશે એ દિલમાંહી, હુંતો આનંદ પામીશું અનુપ-ભેટો-મીરાં
જળ સ્થળમાં હું જોડું છું, તમને ત્રિભુવન નાથ,
ફરવાની નથી દેવ હું તો બળથી દોડીને ભરૂં બાથ. મીરાં.

૨૧

ભકિતવિજય.

બેલી ચપરે હુંતો બેલી ચપરે, હું બ્યાલા નંદલાલ વાંસે હુંતો બેલી ચપરે

નામ લઇ રે એનું નામ લઇ હું તો વખત ફીતાવું એનું, નામ લઇ
આ રે સંસારીયાનું સગપણ છોડી રે (૨)⁹

ઝડા રસ સાથે રાચી, રહી, વહાલા

લમની લાગી છે મને લટકાળા લાલચીજીરે (૨)

જપુ કાનુડાની માળા કરમાં ગ્રહી વહાલા.

૨૨

જયરાજ.

મોહન આવો મલપતાને, પોટો પ્રેમે પક્ષમ,

અંગ કુદ્યાં નવરંગ અમારાં, રાય રમોને રંગ.

સલુણા સાહેબાજી હો, મોરે મન મોહની લાગી રાજ.

આજ ભરી ભર રંગ તમેને છાંડું છામીલા છેલ

અકિદ અઘાંડ શક્તિ અને એવા ખાને ખતાવું ખેલ-મં

એક છખી છે આપની એવીજ સુરજ કોટી સમાય.

પીરગી પીરસી કંચન યાશું હરખ હમયે ન સમાય-સં

૨૩

સુરદાસ

હું તો બજન કરીશ હરીનું, સદા સુખે--બજન

આ સંસાર આગસમ લાગે મિથ્યા દ્વાંશં મારી હારી.

નહી કોઇને કહેવા તમારી વાત આ બધાઈ છું.

રાખો ભરમે! હૃદયમાં, હું દેવના સમ ખાઉ છું

છોડો ક્ષમા લારી મને, ઝટ અહિંથી જવા દિઓ

સંતો તજી સહવાસમાં, ગુણ કૃષ્ણના ગાવા દિઓ

૨૪

સુરદાસ.

મેં ભયનો છોડ્યો બાસ, નયનો કરીને ન્યારા.

ધટ ધરમાં કરજો વાસ, પ્રીતે પ્રભુજી પ્યારા--ટેક

વીઠલ વહાલું ખીરદ વીચારી, આ સેવકને લેજો ઉગારી

વ્યાધી વીઠારી ચરણે સ્વીકારી ટાણે હરો મુજ ત્રાસ રે-મેં ભયનો

આંખ વીના અતીશય દુખી થારો છંદગી આની શી રીતે જશે

ચાચે હવે શું ગભરાયે હવે શું શાને બનો છે ઉઠાસરે

૨૫

સતી દ્રૌપદી.

શામળાઆજી કરજો મારી સહાયરે

ઠહાલા ગરૂડે ચડીને વેલા આવજો રે!

શામ સલુણા શુભદ્રાના વીર રે

આ દીન બાળાની લાજ દયાળુ રાખજો રે

ઊમાળા છે વાત છેલી નથી કોઇ ગરૂડે પેલી,

વા'લા તુજ ગુણની ઘેવી દારી દુખમાં દુખેલી,
 દુખીની દાદ ને ફરીયાદ 'અંતર લાવજેરે
 કહિરવ કર્મ ચંદાળ દુસીયાસન નિર્દય અરે,
 જોતા પાંચ બરથાર પાપી પટકુળ તાણુનો;
 વા'ર આવોને દયા દીલ લાવોને
 નાથ છું અનાથ નારી બરસો છે જુધર ભારી,
 જેવી તેવી છું તમારી વા'લા દેસો ના વિસારી
 હેને હળધરજીના વીર આવી ઉગારજેરે.

૨૬

સુરદાસ.

બહાલા જુજાલ સાથે લાગીરે લગનીયાં મહારી મહારાજ
 'યારી છખી શામળાની સ્થાપી ઘટ ઘરમાં મેં તો
 એને હાથે છે મારી લાજ
 વંદાવનમાં ફરતા ધરતા વરતા આ આ.....બહાલા,
 હમડે નીન હેન ધારી જાંધુ હળધરના
 હું તો સેવું છોડીને ખીન્ન...વંદા.....આ બહાલા,

૨૭

સતી દ્રૌપદી.

ગોવીંદ ગુણ ગાઓ રે નરનાર,
 ગોપાળ ગુણ ગાવો રે નરનાર
 ગીરીધરશ્રી ધરશ્રી મુરલીધર
 નામથી નેહ લગાવો રે—હાં નેહ લગાવોરે.
 માઈ તાઈ મિથ્યા માની કૃષ્ણ કૃષ્ણ કહે જાવો રે. રે.
 અધમ ઉદારણુ ભવ જગ તારણુ,
 નિરભય નામથી યાવો રે ભય નામથી જાવો રે. રે.

૨૮

જગરે જીવ સંભારને શ્રીહરી શઠ થઈ શું સુતો સોડ તાણી
 પોટલાં પાપનાં પાંધીયા સાથ નવ યાનુ વધરાગતી વાત જાણી—
 દિવસે ચોદિય બચ્ચો રાત નિદ્રા વિશે સ્વપ્નમાં સંભારે ખોટી માયા
 જન્મીને જીવનનો સાર જાણ્યો નહી નવ ધડી એક ગોવીંદ ગાયા
 મોહમાં રહી મર્યો પ્રપંચમાં તું પર્યો ચિતાંમણી એળે ખોયો
 વાથું કરતો નથી હાથું કરતું પડે અંતે પસ્તાઇ પસ્તાઇ રાયો.

૨૯

મીરાંબાઈ.

હરી મારા હૃદયે રહેજો પ્રભુ મારી પાસે રહેજો
 જોનો આશ યાત્રા રામ મને દીનનો વિશ્વાસ છે

મીરાંઆઘને મારવા જ્યારે રાજો હડો લીધો રામ—મને
 ઝેરના પ્યાસો મીરાંઆઘએ અમૃત કરી આરોગ્યા રામ—
 જુનાગઢના ચોકમાં જ્યારે નાગરે હડો લીધો રામ—મને
 નરસિંહ મહેતાની દુડી લખને હારીકામાં લીધો રામ—મને
 રાવરી કેમાં એમાં જોર પ્રેમે કરી આરોગ્યા રામ—મને
 તથા જુવનના નાથ રામને મીરાંઆઘએ આપા રામ—

૩૦

વિક્રમચરિત્ર.

નગર કો નાથ જરા આગળી લ્યો નારી,
 શું હું ખીજ કે કંથ આપનીજ પ્યારી—નગર
 હેમ પ્યાસો હાથમાં ને મહી મીડું દુધ.
 પાપુ મામા પામથી શું તેના જુર્યા શુધ
 કોણ હની એ ને કંથ દુધ પાતારી—નગર

૩૧

સદેવંત સારંગીના.

વહેલા કિનાડો હાર, સદેવંત વહેલા કિનાડો હાર,
 એકલી ખીલું છું છું ગદાર, સદેવંત વહેલા કિનાડો,
 માટે લમાડો ન વાર, મહેવંત વહેલા કિનાડો—ટેક,
 છે મનથી તુજ મચ્કરી, જીવજ મારો જાન
 ઉભી રહું આંધી એકલી, તેમ નેમ હૃદય :મીરાય—મહે
 માત પિતા જે પરદામાં, તજી તાત ને જાન
 તમ અરથે બની ઘેસડી, આખી માનમ રાત—મહે
 હવે હદ થઇ તાતમાં દરજન દો અટ આપ
 શક્તિ સહન કરી નથી, તમ વિયોગ કરો તાપ—મહે

૩૨

નંદ બત્રીસી.

મન જુલાવે મન લોભાવે, મન ચકડોળે મન ચકાવેજ;
 શુધ પવિત્ર નિરમળ આત્મા, કાલે રંગરોગાવેજ,
 વંતવાનું ને તપ દે જાવા, તહી જોવાનું બતાવજ
 અમરત મુકી સીખને વગગે નરક મહી રોગાવેજ
 પાર વનીના વીશ મહી છે, કોઇ જોરી કાળીજ;
 તુમિ છે સતોપ મહી નથી, સુખકર વદ આગીજ—

૩૩

ઉમાદેવડી.

આજે ગમન ગરરર ગમન મરરર અમકે વિજગીયો જરરર,
 વેરસે વરસાદ જરમર વરસાદ જરમર વિયોગીના ઝીર ચરરર
 બીની બાળા હાપ અરરર રવામી સોડે પેસે સરરર—ગાજે

હરીયારી બુઝી બની, હરીઆળા વળા વન.

હરીયાળુ સંભોગમાં,

અરે લીરહે લહે છે અંગનરે સજની મદન પીણે કુળે કદાપ

બાળા રહીએરે મનમાં મૃગાશ્યે--સાગની

નદીએ ખરર નાસતી સાગર રનામાં પાસ

મેર મયુરીને મળે

ચટપટ લાગે રે આવે સમે બેગી બેગી રે

માતાઈ મેર જો કર, કુવારી કોરે કગરે

મન્યો મદન મહાસર, મન્યો મદન મહાસર.

થા જો માતાઈ અમે થરર--ગાનૅ૦

૩૪

વીળાવેલી.

રે અલીઆળા રધુલીર જગદાધારજો
આજીઅ આ અળગાની અપધારજો
હુ દીન બાળા કોયા કંથ કુમારજો
વાદળ વરસે રધાર મુશળ ધારજો
બલે આ જીવ જીવ અધાં માંખ
કદી નાથ આળા લેખીય નદિ
સતી સંત જીવે ગનિ ગુણ ગાઈ
અતીની ગતી છે પતિ હાથ રહાઈ
રે દીન બધુ--મળવળે બરથાર જો
છેવટના છે પ્રણામ પ્રાણાધારજો

૩૫

ભકતરાજ અમરીસ.

ચાલ ચાલરે મારા સમ બમીયા,

તારી કમકતી ચાલ મને બહુ ગમતી,

વાંછી પુછડી નથી સીધી વળતી

તારો કઠણ બોલ ત્રાંખીઆનો તોલ,

હુ હુ હુ કોલ આપરે વહાલા વમ વસીયા. ચાલ૦

૩૬

ભકતરાજ અમરીસ.

મદુથી ભુલાવે છે આ જાન, નટખટ બહુ કર પિછાન, (મદુથી૦

લુટારો છે કે કમારો કોઇ, મોત વિષ્ણુ મરવા આળ્યો નાદાન

કમાઈથી ધુરથો ધરમાં આતો,

જોઈ એતું મુખ મારો જીવડો જાતો.

(અહીંએ હું આનો બાપછું મધ આપ, તારો વર ઠીક કહું છું)

આવું અઘીઠ કર)

(બંને રોયા ધરબારો, બંને વડુ તારિમો, ખડ મુખે ખા લાગુ નર

આપણે પજતથી રહીએ આપુડી આવું ના કહીએ

દુર હઠ પાછા છોડ પતરાગુ.

હીક, હીક, હીક.

ધારે મારા ધુવરાળા, લટકારા ચટકાળા બહાવગુ વાલમગુ

દોષદુ જાલગે અમથુડા આનુ જા

મરદન મારીમે મહોમાં દુયો દા;

ફટ છોકરાં,

બન દગ વડા

મુક ડોક મારી કદુ છુ' ગઠ બાંગી.

લહાવો લીગો શેઠ મોં માગી લે, લે, લે,

આલો મશ્તીયા અમથુડા એને જાવા દોએ,

એ તરવન હેવાન.

૩૭

ભકતરાજ અમરીસ.

મોહનજીને મળવા તકને મારી ગીતરે,

પ્રેમની આંખો પ્રેમની પાંખો;

પ્રેમના ગાઉ' મુખે ગીતરે—મોહનજી.

સાગર સંજે સરસતા હિમંજે

મળવા દોડે ધરી પ્રીત રે—મોહનજી

પ્રેમે મળથું જ્ઞાનમાં મળથું,

વહેલા વળાથું હાં ખનીત રે—મોહનજી.

૩૮

જગતસિંહ.

દુનિયામાં નથી કોઈએ દોડા પ્રેમ કાનાંગ,

સાગર મહો દુઃખો પ્રેમી કોઈએ ન લગાવે—દુનીયા

નતલખમાં મુજાગેનો જગર એમ બમાવે,

પ્રેમાંધ બની પુણ્ય કમળમાં એક ખીડાવે—દુનીયા

પણી પરદેશી પ્રમ વગડે જાછને સુઝાવે,

જાડીમાં મળી વાર નહિ એમ અચકાવે—દુનીયા

આ મિત્ર મળે ભોમીઓ, આવે હવે આરો,

નહીતો ધવાએલો રજે એ જગદ ખીચારો—દુનીયા

૩૯

ભકતરાજ અમરીસ.

સાથી સુંદર છે મારા નાથ—મારો નાથ રે

ભક્તમણી એ હાથ કુખ્યનાથજી,
ચુખ્યસાગર એ નગર નાગર,
મોઢી નામર વરતે સોંપેા હાથ (૩) રે—ભકત
કરનાને મનના ભાગના તન,
મસાન કરીશું એના માથ (૩) રે—ભક્ત

૪૦

નંદ બ્રહ્મચીસી.

જાગી જાને તું હરણ, અરણ જાગી, વને જરી;
નુપો નું અમાગી, જાળના તવમા કરી (૨) જાગી.
સ્નારથનો અગળગુ સંસાર, તેમાં મુઠ તું છું લપટાએ,
કદ નું મુખપદા હાથુ માથા ના ગરી,
વાદના પીતલી ના નળી, ૨ ના વનલી ના નળી—તેની.
જન મરાળના થાને રે કંઈ સુખ કરાને બરડા તરીએ,
જાનવ દેહ મોંપા પેલા મળાને ના ફરી
પાડા મળો ના ફરી, જુવાની નરસી ના ફરી
૧૧ તે નાં છે ની, તે આપા કાં નહી—જાગી.

૪૧

નંદ બ્રહ્મચીસી.

આ રમણ મમ નંસાર ગમજી દ્યાને શાળા,
નંસ મનવ અતાર અતની મહી એ ડુસણી.
બાગપણું રમતા જુમાયે,
જુવાનીમાં લંપટપણું ખાંત;
જદપણાએ છા લોને તણાએ, રટે નહો કીરતાર રે આ
મરાજુ આસ જવ આગુ થાયે,
કૃત્ય કૃષ્ણ નજરે દિભગયે;
પીડાક બારે, પતાર પાખી, ત્યારે આંસુ વહે ચોધાર રે—આ

૪૨

રમારણજી.

મહી વંચવા હાલી હું તો મહી વંચવા હાલી,
મારગે પવકારા મારતી ફર ફૂલી શાલી;
જુવાનીયાની નજર પડતાં લાગુ બહુ વદાલી.
ત્રેમ પરખી પરણું હું તો મોઢું ન હાલી માલી—હુતો
માણી માણીગર મરદપર માં કર કરડી આંખ
પોપટ પડ્યો ત્રેમ પાંજરે પાળ મમે તોડ પાંખ;
તાળાએ નહી અમે પોપટડા, ગાડરના સારનાર,

અડીએ તહી અગખામણુને રહે તે પડતું ગમાર;
સીકને થકા ખાગ તુ પાવલ સીકને ધકા ખામ,
તાન જેવા તો પગ ચાટે પાણુ હજ ન તાલીરે—હુંતો.

૪૩

રમાદેવી.

જરા નાચોછ નજરેથી ચાર, હારે જરા ખેજોછ નખરેથી પાર,
તેરી મેરી ત્વેરી બની મંદિદાર—જરા.
ચાવું મગથી મદાવું અટાથી, એવો મલકવાજીતો વહેવાર—હારે
હવે નેન મીઠાંવાને પ્રેમ ચી માયેને ગ્યાર જુઠાંવાનેનંબનીપાતી પહા-
લછ લટકેથી આંધેને મટકેથી આંતોગેઝાર સજુવાં જાંઠરનો ઝમકા
વડું હું હિલુંહું ચાર, મલકતા જોજો દેવાર—રંગીચાર.

૪૪

લીલાવતી.

અવર માન અખેલો આનો દીમે અવર માન અલખેવા,
શરદ પુતળતા સુધાકર નરખો, આજ નવગમાં કોળી—આનો.
મનોહર કન્તુલીઆ મૃગ માકડ જેકે જામે ઠકો આનો.
હું નીરમાળી નાચ તલ મુને, લચા આવાસે મેલો—આનો.
પાવ ગૂંઘાકા ધરણી નામ મુજને, પ્રોય ક્યાં મન પરજુવો—આનો.
ચંદ અંધારો મધુર મેલ સમ, મુજ મન રંગ રહેવો—આનો.
મગ્યારી લેણે મને નહીં મળે, મમ હળા મેલવાના—આનો.

૪૫

પ્રીતિવંસી.

હા માંતોતો માંતેલી જકડી જોડેરી તારં કિતારં કુમાર,
હા અડીને મરી તું હેક ચહી ચૂલી નાના મોટાનું આન
પહેલાં પાણી પીતે વર પડે, પડી એનો મહાઅખા—હા,
તાલ જાડીએ આગપણે, પડી હને અપમાન.
પાકો બુની જાન કાપી આન ગેલું નુકશાન.
પાય કપાલ ને પ્રીતિનું પાવજ, રહેશે આજો બવ દુખતીધાન

૪૬

નવલકુમુમ.

મરી ભરી પ્રીતિની પાકો પાને ને પીવરાવજે—મરી ભરી
લટકે ને મટકે રસીથી રસીયાને રીઝવજે—લટકે
છવનનો લહાવો લેજેછ, જોઅનનો લાવો દેજેછ,
રસનાના રંગ તરંગમાં, ઝલજે ને ઝલાવજે—મરી
અની તુમ મુજ રસીકી રે, પીયુ બુલમુલ રસીકીને,
જાળનના જાદુમાં રે, હુલજે ને હુલાવજે—મરી

આજ આવી રાજ દાંડમાં કરમેદીને કહી વાનતી--ટેક.
એક કામસેના વેસ્યા આવી સાચી શત્રુ તં તો મારી મદી
રાત દીન ઘેર તેને નહી, મમ પુત્રની બગડી મતી--આજ
કુળમાં કલંક કપુતળી, આમને જરી ગાઠનો નથી.
એથી આપને કહું અરજ આ, મુઝી જોડાઈ પદ બુગલી
હુકમે હમારી પીડા હરી, ગુણીકા કોથી કૃપા કરી,
અમ પુત્ર આપારીએ શાંત રાજ્યની ચક્રતા ગીતી—આજ

મારે મદીરે પધારે યોગીરાજ મહારાજ,
ભાજત કરાવું મન ભારતા:
ધેનુ ઘાડી નરેસી શીરા સુખડી,
મોલીયુદ ને મેનર બાગે મુખડી,
ગદા નવખીરે કાચની વડી, તન દાજ--ભાજત
ગેલ નાચનું શાક બાત બાતના,
રૂઠાં રાખતાં બનાવું જન જનના,
આની જલકિથી પીરજ પોને ધરી આજ--ભોજન.

મારે મોડે મનાતી રાજ કિલેસામાં;
કયાતી પટાતી પૂજા શું તમે (૨)
કૃત સુગંધીસાળાં કૃષ્ણ રંગે કપાળાં,
તેની મીઠી સુગંધી કાને ના ગમે;
કાને ના ગમે--મારે
લીના પાળાં જાડ પાત--કપર પાંખા કરે જાત;
રાજ કાને સાંભળવાં કાને ના ગમે;
કાને ના ગમે--મારે

રામ નામ તું બજાવે પ્યારે, કાલક મગરળી કરતા હે
કચી મટીકા બાંગલા તેરા, પાવ પલકમે દગતા હે
બ્રાહ્મણ હોકર પુરાણ વાંચે, રતાન તરપન કરતા હે.
સર્વ કાલ સુગીત રહી તો, ઓ કયાં સાહેબ મીલતા હે
ભોગી હોકર જટા વધારે, હાલ મસ્તમે રહેતા હે,
હાજર ધરે કર હાથ સુકાવે, ઓ કયાં સાહેબ મીલતા હે--રામ
મુઝા હોકર બાંગ પુકારે, વોકયા સાહેબ બહેરા હે
મુંગીકે પાંચકા અવાજ બાજે, ઓગી અક્ષા સુનતા હે

જમમ હોકર લીંગ બધાવે, ધરધર લેકર શીરતા હે
શંખ બજા કર બીલા માંગે, ઓ ક્યાં સાહેબ મીલતા હે
કહત કખીરા સુત બાઇ સાધુ, મનથી ગાજા જપતા હે
બાવ બક્તિસે ધ્યાન ધરત હે, કિતક સાહેબ મીલતા હે

પર

મીરાંબાઈ.

મુખડાની માયા લાગીરે, મોહન તારા મુખડાની માયા લા ૧૧.
મુખડું મે જોયું તારું, સર્વ જુગ થતું છે ખારું
મન મારું રહ્યું ન્યાડ ન્યાડ રે—મોહન તારા
સંસારીનું સુખ એવું ઝાંઝવાના ગીર જંતું.
તેને તુજ કરી ફરીબ રે—મોહન તારા.
સંસારીનું સુખ કાચું, પગપીનું રંડાવું પાણું,
તેને ઘેર સીદ જાગ્યે રે—મોહન તારા.
પરણું તો પ્રીતમ પ્યારો, અખંડ સોમાગ મારો,
રાંડવાનો ભે દાવ્યો રે—મોહન તારા.
મીરાંબાઈ બલિહારી, આમા એક મન તારી,
હવે હું તો બાઈ બાગી રે—મોહન તારા મુખડાની.

પર

કખીરદાસ

રામ જરમે જોડક રાખડા મુજબ લેત
જેસી જનકી ચાકરી, એમા કિતજ દેત.
મન મરે ગાયા મરે, ગરગર જનન શરીર,
આશા તૂળ્યા ના મરે, કહે ગયા દાગ કખીર
કખીરા તેરી કાટડી ગલકંટે કે પામ
કરેગા સો પાવેગા, કાગુ જેટા કાગુ જાપ
અજગર કરે ન ચાકરી પંખી કરે ન કામ,
દાસ કખીર હું કહે સંખડા દાના રામ.

પર

સુરદાસ.

વિષય વાત મમ માત તજને, કૃષ્ણ બગન તું કરવા દે.
ધર્મ દત્તિ એ ધરણી ધરતું, ધ્યાન મતીવી ધરવા દે.
અધમપરને અલગ રાખી, બંડાર બક્તિના બરવા દે.
નટપર નામતું નાવ મળ્યું છે, તો બવસાગર તરવા દે.
નાશવત નર નામ છોડીને, અદાય વરને વરવા દે—વિષમ.

પર

ઉદયભાણુ.

માન માયાના કરનારાં જરી જોને તપાસી તારી કાયા
પ્રાણી જોને તું પડીત પુરાણારે કાઢના અમર છે લેખ લખાણા

કાન્તી છે કાયા આ મારીના માયા મારીના ખેલ જતાયા
 શાસ્ત્રા તો સમજી અજગ થતા પલુ પાળક પ્રાચારા વપાયા રે
 લાખોની પાંખો ગઈ છે સીખમણ જેને મુલ્યર લીધા જાણ
 કામના કાવાકાળી કાવુ મરુડું છે કૃષિય બાંધે રૂઠ મહાદાસરે—
 સંધ્યાના જેવા રંગ મોનેરી વેળ્યાના લાલ લાગ્યા
 જનમન ને તન મન તેના રમજતા પાણીમાના પડખારે છે

૫૫

વીળાવેલી

અરે શું માનવો અજાણ પલકમાં ખી જાયે ર
 ખડે જેમ પીપા ઘણ પાન પલકમાં ખરી જાયે ર
 પલકમાં ખરી જાયે ને મારીમાં મળા જાયે
 ધરી જાળમાં ધરી જેવ સુખની ના ના.....રે તથા
 મુઠ મનનામ તોએ મળ્યા આ.....રે મથી
 પામર નર નાદાનઅરે.
 કાયા કલેર કામુ છે ગંદકીનો ગાડવા
 મમજી જને મમજી મમ અભિમાનને વાવુરાડો
 અજાણ કણ્ઠધરો નહી દુખ પાખત મેધારો
 રાવણ મરીએ માનવી લીધો નથી કાંઈ લાડો

૫૬

મીરાંબાઈ

કાનુડો ન જાણે મારી પ્રાણ જાણ અમે પાળ કવાસરે—કાનુડો.
 જળરે જમનાનાં તીર હું તો જરવાને ગમતીરે
 કાનુડો ઉસડ્યાં આજાં નીર ઝાંડ્યાં છરરરરર—કાનુડો.
 જમનાને કાંઈ વાલે નરા રમ્યો છે
 સોળમેં ગોપીનાં જાડ્યાં ચીર ઘાટ્યાં છરરરરર—કાનુડો.
 હું તો વરણાગી કાના તમારા ને નામનીરે
 કાનુડો તાકોને માયા તીર વાળ્યાં મરરરરર—કાનુડો.
 બાઈ મીરાં કહે છે પ્રભુ ગીરવરના ગુણ વહાતા
 કાનુડો બાળીને કીધા ખાળ ઉડી રરરરરર—કાનુડો

૫૭

માનસિંહ અભેસિહ

જળ બરવા હું ગમતીરે સાહેલીની સંગે
 આડા આવીને કબારે કુંવરજી નવરંગે
 જળ બરવા સર્વે ગયા એ વાડી મોઝાર
 થઈ ઉભા ફરવાન તે બંને રાજકુમાર
 રાકી રાખી આસુજી રે અમો સર્વ પનીહારી
 નામ પ્રુછીને મારું રે કીધા કહા બારી—જળ.

શરમામ હિમા રૂપાં મું અમરઃ અપગા ગ્નેર
વિનંતી કાંઈ સુખી નહીં દેખાડી ત્રીજ તોર
તેથી અમે દાર્યા રે આખર એક સાહેલા
નામ તીરુંગ મારું રે ત્યારે દીવા મેલી—જા. ૫૮

સંસારીયામાં કેમ એ બતાવે તર સુખીયા છો
રાગ પણ દુખીયાને, પ્રભુ બન દુખીયા
દુખીયા જગતમાં જુવાનીયા—સંસારીયા.
આશા તણુપમાં બધાજા છનકાછ
એક બીજને લડાડીયા રે—સંસારીયા.
મનમાં મતેરશ મોગ મોદા બાળતડ,
અધમે આઠે અભાગીયા રે—સંસારીયા.
ધાર્યું હરીનું થાય મુરખ માને નહીં
અતે પડે શાર જુનીયાં—સંસારીયા.
ભવ રે સાગરને પાર કિતારવાછ
રામનું નામ લે તુ પ્રાણીયા—સંસારીયા.

૫૯

મોહનીચંદ્ર

અવશે પ્યારી, આવશે પ્યારી આવશે
અહોહોંડા, મારી દુઃખ માગી પદમજા પપાન્શે રે
હીરા મંગાવું કે મોતી મંગાવું, પ્યારીનું મન શે માનશે રે.
માળા મંગાવું કે ગજરા ચુથાવું સુંદરીને શું કાયશે રે.
મખેલી લાવું કે દુહીનો લગાવું, રસીલી શાશી રાગશે રે—
લાકુ મંગાવું કે ઘેબર મંગાવું, મોહિનીને શું બાવશેરે.

૬૦

મોહનીચંદ્ર

ચાકને આંગણે ચાંદની રે ખાલી રૂપેરી રંગ રંગ રે
આવે સાહેલી રંગ માનવા
હાથ્યા ખોલીને બેન બેનરે વાનો કરી લ્યોની વહાલની
વહાલા વસે વિદેશમાં, બાળા બાળે વેશ;
સધયર શાશા મોકલું, શાણાને સંદેશ.
કુન્જલડી રે સંદેશો હમારો જઈ વાલમને કહેજોછ રે
પ્રીતિ કાંઠાના હમે પંખીડા પ્રિતમ સાગર વિના સુતા સુતાછરે
કુન્જલડીને વહાલો મોકો મહેરામણ.
અમને અમૃત ખાણુ વહાલા પ્રીતમ પ્રાણુ—કુન્જલ.
સાયજો મારો સુલક્ષણો, એહા જુઠાં ખાય;
ધરતી સુખડી ના અમે, સોગન જુઠાં ખાય.

નમારા સમ બે તમે મને વહાવા, વળાડા મન ખાવડાને રે
પીયુ નમારું મનના માને લાં બનવ હો,
ધી બપો ઘેમર ઘેર રહ્યો છે

કશકા ખાવને પ્રકા ખાવ દોઝમે—પીયુ નમારું

મોળ વરશની સુંદરી, રવાના વરસે સાકા,

મોટું નેહને મોટો રોજા તાડકી કરતી તાડ.

પગમાં ઢાંચે વાંગેશ (૨)

નલિ રે છવું હું તો નલિ ર વળું

મારી મગી નખંદના માર હો રાજ—પગમાં ઢાંચે.

તેડાવળે મારા આપાછને રે,

બેગી જતીને તેડાવળેછ રે—નલિ, રે.

૬૨

વીળાંપલી.

આપો મારા ચતુર સુખળુ હા હાં

માને નલિ નયનનાં ગાળુ હાં તાં

કાળજે કિતારી તારી મુરતી રસિલા પ્રાણુ—આલા.

માપક મીઠો તે પહેલાં પુતારી મારી નયનો માર,

દાઝયા ઉપર પુણુ વચન લગાડી પુરો કંપો લાચાર

નખરેથી છેવટ નાગુક નાગુકડી

માયો તેં હાય હાય દાર દાર

રસિકવર માયો તેં હાય હાય દાર.

૬૨

મોહનીચંદ્ર.

મારી લાડકડી લજ્જને સંભારળે રે

આ પાંખ વિનાની પાંખીણીને પાળળે રે

બેઉ ચતુર સુખળુ હો શું કહીએ

તોય દંપતીને આશીશ દઇએ

હળા મળાને હેને પ્રેમ હેમ સંભાળળે રે,

મધુરા મંત્રથી પાપ લુટારાને મારળે રે

નિર્ભય મતિ જળથી લહાય અનિતી નિવારળે રે

જળથી છુટે માછલી નોંધારી લાચાર

ગભરાતીના ગુણુવંતિ વિશ્વપતિ છે વહાર

૬૩

નરસી મહેતા.

વારી વારી શું શોભે છે વીરો ખીજ પાંચકા ને પોતે હીરો

પીરશું ખોળલીઓ ખાંડ ને ખીરો દેશે બેનીને બહુ હીર આરો

ધરણીધરનો સેવક સદા ધીરો જેને દેખીને લાજે અમારો

શુભ ચાહક જગ વીરતું, બેન તિના નહિ કાય;
 વંશ વધારક તાતના, દીર્ઘાયુષ તું હોય.
 આપ તું આશીશ, સુખડાં પામીશ, દુખડાં વાગીશ બેન—વારી.
 ધન ધન મારી બેનડી, મિલુ સ્વારથ તુજ પેર;
 સ્વારથ મકે સંસારમાં, નહિ નરસીતં ઘેર.
 સાચી સાચી પ્રિત ગાટી તારે ચીત ગાતું મને ગીત બેન—વારી.
 ૬૪ વીળાવેલી.

જગતમાં તે નરો ધોકા, તમે જે પરખી ધરતી તાર
 બગાડે મુરખ તે સંસાર, બેળવે દાવેલમાં કંભાર
 અરે કેમ હાથ પડે રે અ...૨ સુદરી મર શબ્દગાર
 શુભાગતા દગતામાં શોભે, ધગ ધગતા અંગીકાર
 અંગે આપણું અમળા કહીયે, કહેા બાધ અંગ તજીને રહીયે
 અ...૨ કોણુ દાર— જગતમાં
 અંગે કેમ કેશર ખાવામાં, લસણુ તણે વાર
 મધુર કળીમાં ફંગળી ગુથે, હીણુભાગી મરદાર
 કુસુમ કળી કળમાધ દામે કરમાં મુદે કળીને છોકી છરંગાં
 અર.....કુંભાર,

૬૫

અંદાસ.

કરમાં તું દીવ સાથ છોકરા કરમાં તું દીવ સાથ
 હુંને કાંઈ ન મારે લાત છોકરા
 હુંને સંભાળુ પિતૃયા પાળુ આવ નને મારા મહેલ દેખાડુ:
 હરેણા વસ્ત્ર સારા મારા કાદુ, આવ તું જો મારા મહેલના ચિત્રો
 રમકડાં ઉડાં ન્યાગં વિચિત્રો, અરે મારા કેવા છે કંકણુ હાથ—છો.
 હમે માયાળુ દીલ દયાળુ સડના કલ્યા તિના હું નહિ આવું
 આતપિતા તમ આત કોપાવું, વિખ્યાળી હું સત્યજ કહાવું
 જાના નહિ હું તો નહિ આવું, તમે મુકે મારો હાથ—છોકરો

૬૬

મોહનીચંદ્ર.

ખારી વાતો મધુરી કરો પ્યારની, કાંઈ ખાતર કરો દીલદારની
 જ્યોને ફેજત જોવનના શબ્દગારની બોલ બાળા બોલ
 મદનના બહારની

કુષ્ઠ બોલો બાળા બોલો, જુવાની દીવાની દીન ચારની
 સુલો વાતો સુણાવું વહેવારની ખીક રાખો ખુદના મારની
 બધી મદા મસ્તી આ સંસારની, નહી, આવે હજુર કીરતારની
 જામણ જાલે પુરા પહાડે, હેવાની નાદની મુકા ખારની—બધી

શીટકાર છે શીટકાર તુને નારીને શીટકાર
 ધીક તારી બતને સુકાંગે વ્યભીચાર—શીટ.
 પતિટલનું ડોળ ધાલે પતીની સાથ તું
 અંન તુને આરાં સુખનું ધીક રં અવતાર—ધીક.
 કુળ વળનનું નુખ માનનું ધાણી સમજો,
 પ્રાણ બરે આ મારે આ ગુજ કાજ નારી—શીટ.
 નકલ જરા ન આપી શરમ કરી મું કરું
 ધર્મ તજ નર્મ તારે નાગજો તે વાર—શીટ.
 બેંગી રાગ બરધરી તે નારી કાજથી
 મરણુ ડપ મારું થજે નીચ હાથ નાર—શીટ.
 શીટકાર છે શીટકાર તને ધીમાર ધીમાર તને
 તારી બતને ધીકાર તારી માતને ધીકાર—શીટ.
 અને ધીકાર તારી સાથ પંખનારને ધીકાર

આંખે આંખે ક્રમક્રમને પગલે
 આવીશુ ડગલે ડગલે
 સુખ શાંતિ વ્યાપી સમજે
 રોકે હું ટગલે ટગલે
 ખીસા નહિ જરીએ બાળા
 શા ચલાવે છે ચાળા—આંખે.
 પાગસમજી પડમે પેઠી, બીક સવળા હેડી બેઠી
 સીધું જે જે ચંડાળે, ભાંગીયું હા બુખાળે,
 સુકું હું હાથ કપાળે

બાગ્ય વીના નર ભમતા ભવમાં બલભલા ભારી
 અતી દુખીયારા હાલત હાતા દેતુ વીહારી—બાગ્ય.
 કષક કરતા નાચારી કષક નર છે બીખારી.
 કષકને અસ્વારી કેવી, હીલા છે પ્રભુજી તારી
 સુશીલા સમજે પ્યારી, વિયોગે અતિ દુખીયારી
 અકપતીથી લે હમારી, કષ્ટ કાપે કરણકારી—બાગ્ય.
 કહું કષ્ટ શું ગીરધારી, વાણી ન પહોચે બીચારી
 વીનતી આલે વિભુચારી ઇશ્વર આ કર આચારી—બાગ્ય.

સે વચન (૨) વળ રાખે ભગવાન સહાય ને ધણીરે
 છે વચન (૨) પરમારથ દારણુ પ્રાણુ તરખણું લઉ ગણીરે
 પીના પીનંતી વાઢળ વરસે હરદમ ઉગે બાણુ બાળા
 તરવર રરતાં સરવર કગતા ડાણુ કરે છે તાણુ
 પીર વિક્રમ વિદેશ બટકયો શું ક્રેવાને લ્હાણુ
 તન ધન અરપે પર ઉપકારે, ચાતુર ચતુર સુખણુ.
 પર ઉપકારીની બલીહારી જીવ્યું નેનું પરમાણુ.

દાણુ માગે રે દાણુ માગે.
 કાનો કાકરી મારે તો મને વાગેરે—દાણુ.
 કાનો કીયા મુલકનો દાણી,
 મારી નવરંગ ચુંદડી તાણીરે—દાણુ.
 કાનો કીયા મુલકનો સુખો.
 મારી વાંટડી રોકીને કાન ઉબો—દાણુ.

મુને સહાય કરશે મોરારી રે વારે ચકશે ગોવરધારી.
 અહલ્યાં ઉગારી મીરાંબાઇ તારી
 બેની ચિંતા કરીશ નહિં તું મારી
 મંજરી બચ્ચાને બળતા વિગારી,
 મોક્ષ દીયો ગજેંદ્રને તારી.
 દ્રોપદીના ચીર પુચાં
 થાશે તે સહાયકારી.

બોલો મારા પ્રેમી પોપટજી બોલ બોલો.
 બોલો બોલો મેના બોલાવે, ડોલો રંગરસીયાજી ડોલો.
 જરી ડોલો ડોલો ડોલો પ્યારી ડોલાવ.
 મેના તારા વચનની વેણુ વાગી,
 લાગી લાગી લલિત લહે લાગી
 મેના વહાલી મેના કેના કહે પણ જાગી.
 જાગી જાગી અજળ જોત જાગી.
 પહેલાં પોપટજી પ્યારા રામજી સમારો
 વ્હા વ્હા મેના શું સતી સીતા વિચારો
 ચતુર સુખણુ સીતારામ ઉચારો—બોલો.

પોપટજી પાજર સોનાનું સગવું
લાડવી હું લાલચું નથી કે લલચાવું,
સોને રૂપે શું બીડ બીનરતી બાગી—વાગી
બાવતા બુજા સુતાવી બાવતા બુઝાવે—મોઢે
રડા સુગતે રંગે રંગ રમાડે,
પાંખે ધાત્રીને ફળ મીઠા ખવરાવે

૭૪

સરદારખા.

દશા કરે તે કાંઈ નવ કરશે મુન્નજી કરે અબ્બાગાન
પ્રાણી બી સરં તુછ મગતરં, કાગ કયાં અબ્બાગા.
હું પદમાં ગરડાઈ મરે પણ, ધાર્યું કરે ભગવાન—દશા.
નીરંધનીયા પગમાં ધનવતા ધનો થયા લાચાર
મદા સુખી કે સદા દુખી, નહિ કાંઈ જગતના રહેનાર
કુંપળ હસ્તી પાન ખરંતા તે પણ છે ખરનાર
સત્ય ટેક ખાતર જે રેણેશે, આશત અપરંપાર
નામ અમર રાખે તે જુગજુગ, જનમયું તેજ જનાર
નાહક આકીન છે કે નીચ જન, સત્ય સત્ય સદાયક કીરનાર

૭૫

મીરાંખાઇ.

હરીવેણ વાય છે રે હો વનમાં, તેના વૃક્ષ વધ્યો, મારા તનમનમાં
ચીતડામાં ચટપટી રે હો લાગી, જીવન જોવાને હું જાગી.
રસીયાજીને રે હો રાગે, બ્યાકુળ કીધાં છે વધરાગે
ગતમને ભુલી રહો ગેહની, વનમાં બંશી વાગે વેહની
ધીરજ ધરીયા હો ધ્યાને, કાંકણ નેપુર ધરયા કાને.
સેજે કાજળ રે હો સાર્યા, વેદમાં બાળકને નિસાર્યા.
પ્રીતમ પરવશ રે હો કીધા, લજ્યા લોખી મન હરી લીધા.
કંઈ કંઈ વાગી રે હો કંથે પ્રભુજીને મળવાં આલ્યાં પંથે
ત્રીભોવન નીરખ્યા રે હો તમને, અંગમાં આનંદ વાધ્યો અમને
વાલમ જાયા રે હો વનમાં, મીરાંખાઇ મહાસુખ પામ્યા મનમાં.

૭૬

મીરાંખાઇ.

ગોરી ગુણીયલ જશુ અમારે ગામરે
નારી જપશે નીશ દીન નાથ નામ રે
માજ ધારી હાથે કંઠીશ સ્વામી સ્વામી
શીશ સ્નેહે નામી જેમ ભક્તિ મામી જપે રામરે—ગોરી.
રાજકુવર રૂઝ અતિ, અવની માંહી અનેક,
ફૂલ મહી જપે નહિ, માન તણી એ ટેક

એમ કરતાં કસોટી જે કંચન થાશે
ગુણ મારા ગાશે પ્રીત પાણી પાસે
હુંજ રતી, થાશે આપ કામરે.

૭૭

રામ રતન.

જીવ જતા એક જોણુ વિશ્વ સહ વેરાન દીસે,
વીશ્વ સહ વેરાન દીસે ક્યાંય આરામ દીમે;
સુના મંદીર સુની મેડી, સુનાં જાળી જાળીયાં
સુના દીક્ષને સરવ આજે સળગતા મમજાન દીમે
માટીનું ખોખું તજી, એ પ્રાણુ પખીડું ગયું;
આ માટીના ગાળા મટી એ ખોખુ પણુ નાના દીસે—જીવ.
જીવતા જે જાણતા તો આ મારો છે.
તે પંથી તો પંથે પડ્યો આ જીવતો ના કામ દીસે.

૭૮

ગરીબ ગૃહસ્થાશ્રમ.

જીવ માયામાં જાય ભાક્ત કર કેમ શ્રી હરી. મન માર મુઝાય—
ભક્તી. (ટેક)

હિંદુ પ્રાતસકાલ. સાથે રોહા ઉડે જાત એતો મોડું જન્મવ (૧)
એને સમજવું કેમ. જોષએ પેરવાને હેમ. હવે કરવું તે કેમ. (૨)
ત્યાંતો દીન ચઢી જાય પાઠ પુજ ન થાય. જીવ મંધાનાં ધાય. (૩)
નારીકેહ વચન ઘરમાં થોડું છે અંત કાલ ક્યાંથી ભોજન (૪)
તમે કાંઈક લાવો સાક એસી કેમ થયા રાંક એમાં મારો સુ રાંક પ
એતો બુડો જન્મવ એને જોષ ચઢે કાલ થાય અગ્નિની જાળ. ૬
એની કર ખટપટ એને છાતા રાખુ ઝડ એને સમજવું શટ. (૭)
કહે મગન મહારાજ રાખો ભક્તોની લાજ પુરો શેવક કાજ (૮)

૭૯

ગુણસુંદરી.

જાર નર નારને ધીકાર છે હમર વાર—ટેક.
જાણો તેવડો ગમાર, મુરખતો સરદાર;
અપરાધી એ અપાર, સમજો સજ્જન સાર—જાર.
દામને હાવનાર, વખત ગુમાવનાર,
સરીરને સુકાવનાર નરકનો ઘરનાર
લાજને હુથાવનાર, જમતમાં જાણો જાર—જાર
ધ્યારમાં જતો હમર, બહુ થયા ખુવાર;
નથી મળ્યો જરી સાર, બધીચારમાં લખાર;
સુખર પવેર નાર, જાણો પ્રભુને હમાર;

નથી નથી તલભાર, અંતરીક્ષ પ્રભુ માર મારશે અપાર.
 ગદા મોઝરીથી ડાર,
 ચણી નરકના દવારમાંહી,
 જમદુત હડસેલી નાંખે નીરધાર—જર

૮૦

કામલતા.

કપટી દીલ તાર તપાસી જે વાંસી રહ્યો કાં કાં કાં
 કુંવારી બાળા ફસારી ખોટી, લડચારી તે જુઝી ગયો કાં—કપટી
 વાણી મીઠી તારી ઝેરે બરી, મારી છદ્મીને ધુળધાણી કરી
 રાખ દશરની બીક મનમાં જરી,
 જાય છેક અર્મામાનમાં વધ્યો કા—કપટી.

૮૧

કુલીન કાંતા.

અરે હું મસ્તાની પ્રેમની, મને કોઈ ન છેડારે;
 લાચાર હું બીચારો છું, સીદ લ્યો સો કેડારે,
 જુવાનીથી દીવાનીથી છું મારો છોડો છેડો રે—છેલ્લો અરે.
 પ્રાણુદાન છે પ્રીતમાં પુછી કરજો પ્રીત;
 પ્રાણુદાન તો સેહલ છે, કંઠજુ પ્રીતની રીત;
 આધાર તું કીરતાર મારો પાર બેડો રે—અરે હું.

૮૨

નવલ કુસુમ.

છોડો સામુ અરેરે (૨) જોશે કોઈ તો કહેસે છીનાળ,
 એમાં શાની ડરે છે (૨) હજુ હું છું કુંવારી બાળ;
 આળ ચકેલી બાળનો કોઈ ન જાણે હાથ,
 તે આ બંદો પ્રેમથી પરણી યાશે નાથ;
 જેવાં આ બાળ દરખાં તેવાં આ બાળ સરખાં,
 કડે કેલી જુગતી છે જોડી, દીધી જોડાવી નહી પામી ખોડોછોડ

૮૩

જપતી પ્રીતમની જપમાળ, જુવતી જે અલખલી;
 જોખન રસ રંગે જોની, આ બની વેલી,
 વ્યાકુળ વૃક્ષના વિષુ વહાલી વેલી—જપતી.

તન મનમાં વ્યાપી રહ્યો, જોખન વસંત જોમ.
 રસ ભોગી રસીયા વિના, રમણો કયાં રસ રંગ.
 જાણ્યું ન જડીઓ કોઈ રસીઓ રંગીલો;
 ચપ ચપ કરતી લેતી જ તું ચળેલી—જપતી.

પેઠે દુખે સીર કુટતાં, સંકટ બા ન સમાય;
 બળતાને બાળી સખી, હમડે શું દરખાય.
 આહા અજાણે ચાને છેવ જળીલી—વ્યાકુળ.

વાંચનાર જરા વિસામો હતો ?

તમારા અને તમારા કુટુંબની સુખાકાશી માટે.

રોગ નીવારણ.

નામનું અતિ ઉપયોગી પુસ્તક બહાર પડ્યું છે. જેની આઠ હજાર કોપી અત્યાર સુધીમાં ખપી ચુકી છે જેની પાંચમી આવૃત્તી છપાઈ બહાર પાડવામાં આવી છે.

તેમાં નાડી જેવાની રીતો, બાળકોને રાખવાની માવજતો, દરેક રોગ સાથી ઉત્પન્ન થાય છે, શું દવા કરવાથી મટે છે તેવા દેશી ઔષધીના વિષયવાળું ગ-જવામાં રહે તેવું મુસાફરીમાં ઉપયોગી સોનેરી પુંડા-થી મજબુત બાંધણીવાળું સુશોભીત પુસ્તક તૈયાર છે.

કીંમત આઠ આના ટપાલ ખર્ચ માફ.

તે સિવાય

લગ્ન પ્રસંગમાં જોઈતી જાત જાતની કંકોત્રીયા ઇન્વીટેશન કાર્ડમાં છાપેલી, નોટપેપરમાં છાપેલી, ફેન્સી કાર્ડ ઉપર છાપેલી તૈયાર છે.

ફીસ્ટમસ, નાતાલ, દીવાળીને લગતા મુબારક કાર્ડો અને કંકોત્રીયા મોટા જથ્થામાં હમેશાં વરસોવરસ નવી ફેશનમાં બહાર પડી છે.

વેચનાર.

જેશંગભાઈ મોતીલાલ શાહ.

કેશનું. રીયારાડ, -અમદાવાદ.

ધુંએકી માડી ઉપામે લાએ જનએ
પેસાકા લોખી દિરંગી વારે જાપુ,
જનત નહિ દેએ જમાત નહી દેએ,
ઓહીમે સમકો ખીલાય વીએ જાય,
હીદુ' મુસલમાન જગી અમારસે,
ટીકીટકે રૂપદએ છીના લીએ જાય ધુંએકી.

ઉમાદેવડી.

જા જરે શું રીસાય, રમીલી નજર મીલાવી (લે)
ચટપટ ચીતમાં લાગી ચતુરા ગેહુરો જોવા દે;
હીરા મોતી માગ્ય મધુરી જાંઝર ઝુમણાં લે,
મદન અગન તનમા જાગેલી તરત ખુજારી દે;
સમતા નથી રહેતી રે સવુણી મરગ વચન સુકા દે.
કલ્પવતામાં છાંતીલી તુજ છાયે પામર પંખી લે.

વીણાવેલી.

ઉગ્યો સખી સૃષ્ટિનો શણગાર દારે,
આલ્ય આલ્ય જોવાને ચંદ્રમાં
જનને પ્રેમ ઘેલી બુમીના દેહાર,
જોને ડોલે સૃષ્ટિ આનંદમાં—ઓરો.
ધન્ય ધરા સુદરી તને ચતુર ચંદ્ર તુજ કાંત;
શાંતિ પાક પદાવનો, શાધીને એકાંત.
ધરણી પડી પતીને પાય, શીક્ષા શીરે ધરે રે
ગુણીયલ ગોરી પતિ ગુણુ ગાય, શાંતી ચીને સ્મરે રે.
ધરોને બહેન ધરતી માતાનું કલ્પું કાન
પ્રીતેથી કરો સંસાર સુધારસ પાન—ધરણી.
ચંદ્ર સુખે ગીતાધને, તારાનાં મુખ સ્યામ;
સદગુણીના સુખ ભાગીને, રમે દુષ્ટતા રામ;
સખી જોને પતિનું માન, તેનાં ગંધર્વ ગાએ ગાન,
પામે દેવી સમાન સનમાન, રમે રામા રસીક લપતાન,
ધરની નાર સમ અહણીઓ, સેવે સ્વાંમી પાય;
ચતુર ચંદ્રસમ ધણી મળે, જ્યાં જ્યાં ભાં ઉચ્ચાથ—ધર.

કરણધેલી.

આંખમાંથી અણીયારી રે, જસ તથાવ નખરાંવાસી,

જે નખરે રે તારા વાલમછને વશ કીધા;
જમર હમાન જરા ખેત્રી ખુલેથી, કોધ કટાક્ષ કર આલી રે
જરા નચાવ નખરાં વાલી.

જે નખરે રે તારા વાલમછને વશ કીધા,
લટક મટક અને ચટકતી ચાલ આમ, ઝાંઝરથી ઝમકાળી રે,
જરા નચાવ નખરાં વાલી.

જે નખરે રે તારા વાલમછને વશ કીધા,
લ્યો લટકો મટકો ચટકો આ, આલી સતાવો શું ઠાલીરે,
જુઓ ન ચે આ નખરાં વાલી,

જે નખરે રે તારા વાલમછને વશ કીધા.

૮૮

ત્રીવિક્રમ.

પુનમ ચાંદની ખોલી પુરી અહીં રે,

શોભે રજની સુદર શીઆન

હેતે રમીએ સંધાને સહીયર આપણે રે

માંહે જડીયાં છે નીલમ મણી નંગ—હેને.

મળી આજે આપણે, ધરી સોજ શયુગાર;

ક કંકણ ચુડી ચમક, ચંદ્ર નેજ એક તાર.

હીરા રત્ન જડીત ઉર હાર છે રે,

મેતી ગુછલ લટકે છે બાળુખંધ—હેને,

અખેડા કુલે જડ્યા, સર સેયે હાંચુલ;

કીધા કુમ કુમ ચાંદલા, મુટતામાળા ધર.

આરસ પારસમણી જડેલો ચોક છે રે,

તેમાં વસ્તા હાથે નણુદલ વીર—હેતે.

પહેર્યા ઝાંઝર પ્રીતથી, ઝણુ ઝણુ કર ઝણુકાર;

ફરીએ સહયર કુદડી, આ રજની મોઝાર.

સખી વેલીઓ કુલી એ વિધ વિધ બાતનીરે,

તે તો આપે છે શી સુદર સુગંધ—હેતે—પુનમ.

૮૯

પવિત્ર લીલાવતી.

આઠ પટારો કેમ ફિલાડ્યો જોઉ કુંચી બેસારી કેઠ;

સાહેબ બાપા બહાર ગયા છે, શું શુંબમાં ધાણું લઈ

બહુ ધરણું ક્યાં લઈ આલ્યાં, આમ કરી વસ્કરતું દામ,

ચક્રો માથે ચરે અમારે, પ્રાણુ મુકે તમે તમામ

અમાવલા તું ચળી ગયો છે, પત્ની તારે શી મચાવ;

જાસ જાસ તારે નહીં મોઝવું ફરણા માછળ પારો લાવ.

નીચ જાત ચાકરની તારી આખર જોવા ઉચકનાર;
આવ સંડના હવે અડાવા, જાંઘા તો ચાલ્યા બહાર.

૯૦

મોહનીચંદ્ર

ધીરી ધીરી ભુંદરી જરા ધીરી,
તારા વાંસે લીધી છે ફકારી—સુદરી.
નયન મીઝાવો પ્યારી હસી બોલાવો
આપીશ આખી અમીરી—ધીરી.
રૂપે રીઝાવું કહો તો સોને મદાવું,
દુર કર તું દીવંગીરી—એજ દુર—ધીરી.
ધીરા ધીરા કુવર જરા ધીરા,
મગા માડીના ગળા ઓ વીરા—કુવર—જરા.
જેવી પોતાની તેની નારી પરાધ,
પરસ્ત્રી ભરબત પીડા,
રાવણુ રોગાણો દુ-ગોધન દગાણો
કંઠ્યા કીચકના થઇ ગયા ગુન—ધીરા.

૯૧

વીણાવેલી

સુંદર સામળીઆ, નામ જાપીશ નીત્ય તારું
મનહર ના મળીઆ, કાશી કરવન ધારું.
સામળા શણુગાર અમારા, કાળગુ હયું કામણુગારા
વીનવે કંગરી દીન દારા, દરશન દો દીવદાર તમારા;
કયાં હું કહું કુખ માદુ—સુદર,
આસપાન નહિ વાસ જહાણુ અરર ત્રીભુવન બાસતુ કાણું;
નીરખુ નહિ કદી મુખડું રસાણું જઈ હીમાવ્રય ગાવ હું માણુ

૯૨

પવોત્ર લોકાકર્ષી

પ્રીતી પાતરની કરનાર, સરવે મુરખના સરદાર;
નીનિ નીપુણુ ગણે નાદાન, પીડા પામે અપરપાર.
જેની સાથે જવ તળ બાળી, મલ પીના પરણાવે,
એને ત્યાગી નિરબાગી નર, આપણી પાસે આવે—પ્રીતિ.
પતિન સુખ પકવાન સરખું, તૃપ્ત થયા નહી તેથી;
મણીકા ગમન વમન સમ મણવું અરે થશે શું એથી—પ્રીતિ.
શું એનાથી કારજ સરસે, એશું શાર કરશે,
માન સમાન સહ અથગ્રાહ, મોન વમર તે મરશે—પ્રીતિ.

૯૩

અંદાજ.

જ્યાં કહે પતી તેજ પ્યારી વનના હર હસી વળી આવે

હેલ છખીલા રૂડા રંગીલા રાજપુત્ર પ્રખ્યાત.
 જોયા બાગે, અનુરાગે, ચીત લાગે, કેમ ત્યાગે,
 પ્રભુ મેં તનમન તમને અરખું થઈ રાજી—થયા.
 દૃષ્યુ દૃષાએ તમોજ મળીયા દીક્ષમાં જે ચિત ચઢાય,
 નોતુ નકી, નોતુ વકી, નિશા પકી, વિધિ લખી
 પ્રીયા ઉત્તમ તન બની દેવ સુંદરી, પદમણી મળી આજે—થયા.
 મહેલ જતાં તે દી તરછોડી હવે ન મુકુ હાય;
 ચાલો આવું, મન બાવું, કેમ નાવું પ્રિય કહાવું;
 હવે હાજર છું તનમન ધન દેવા, જેમ ગ્રેમ છાજે—થયા.

૯૪

ઉદયલાલ.

સાહેબા સહુણા નાની નણુદલના વીર,
 લાલા લટકાળા મને (૨) આજી અજી ઘાટ ઘડાવો મારા સાહેબા
 સરખી સધયર મળી હાંસી કર છે
 લાજી મરહું બાઈ (૨) વેલા વેલા સોનીડા તેડાવો મારા સાહેબા.
 નાનુ શું નાથ એક જુમણું ને મહી જીણાજીણા હીરલા જડાવો
 નવેસેરો મોતીનો હાર મારા સાહેબા જીણાજીણા નીલમ મુકાવો
 જોગવાઈ જસ્તી જે હોય મારા વાલમા, કંકણને માણેક મદાવો
 ગરીબધણીને બાઈ ઝાઝુને શું કહીએ, બસ આટલેથી મનવાળી દમએ
 બાઈ સાળ મોટો એક પાણો માગી લઈએ—સાહેબા સહુણા.

૯૫

સોભાગ્ય સુદરી.

પહેરી ચોળી લટકા મટકા કરનાં આવ્યાં
 રંગે બોળી સારી જોડી મન લોભાવ્યાં;
 ઝંઝરના ઝંઝકારે ટર કંકણના ખખડાં
 કાજળથી નેત્ર દીપાવ્યા—પહેરી.
 હવે શરમાવો હાલા, શાને દીયરજી મારા;
 બોલો બોલોજી બોલો બોલો
 મેં કેવા તમારાં નખગં તો જણાવ્યાં—પહેરી.

૯૬

વીણાવેલી.

કાયા કાચો કુંભ છે, જીવ મુસાફર પાસ;
 તારો ત્યાં લગી જાણુજે, જ્યાં લગી શ્વાસોશ્વાસ,
 રાખે જેવી રીતે રામા, રંગ તેની રીતે રહીએ—સદા.
 પીપળ પાન ખરેંતા, હસ્તી કુંપળીઆં;
 મુજ વીતી તુજ વીતશે, ધીરી બાપડીઆ.
 નહી જેવીને તેવી નિત્ય, કાંઈની નખતી જોઈએ;
 રમના રમે રમવા રંગ, જેવી દેખી લઈએ—સદા.

કદી મહેસો માળીઆં કોમળ છપ્પર ખાટ;
કોઇદીન એવો આવશે. બુખ્યા ન મળે ભાત—સદા.

૯૭

પવિત્ર લીલાવતી.

સખીઓ નીજ નીજ નીતિ ધરમ સદા સંભાળીએરે;
પરમ પવિત્ર પટકુળ પહેરી પરીવાન
સાસુ સસરા માત પિતાની સેવા સાચ્યો રે,
ભાવ સહિત ભક્તિથી નીત ભજીએ ભગવાન
એવા ઉત્તમ ગુણથી, વિભવ સકુળ અજવાળી એ—ટેક.
નગરે નગર ન બેઠીએ, નાથ વિના નર સાથ;
પર નરને નવ આપીએ, તામી હાથો હાથ,
દસવું રમવું જમવું, એકાંત નવ ગેસવું રે;
પતિ વિણ પતિના, પણુ સદ મિત્રાની સંગાથ—એવા.
નાથ વિના કરવી નહિ, વિનોદ ક્રીડા વાત;
વિશ્વ નિરપ ન વરતવું, ભણે તાતકે શ્રાંત.
સગની 'બટ થવું' નહિ, સુંદરી સદ આચારથી રે
નિરજન નટ ખટની સોગત તજી સુગત—એવા.
કુળો કદરૂપ કુળડો, નિરધન નિરળા કાય;
મનિ હિણ પતિન પતિ ગળે, એ પતિને મુર સાથ.
બેડી પગ અંગુડે દ્રષ્ટિ આધુ આઢીએ રે,
સુખકર સાચીએ સકે સાથે સંપ સદાય—એવા.
હિંચે સ્વરે ન હિચરવું, મુઢીને મરગદ;
લલિત બેન કર્યો નહિ વડિલથી વિવાદ.
અંચળ આસે ચટક મટક અનુરા આત્ર આલીએરે;
શિવમુત કેશવની શીખામણ અંતર ગાદ—એવા.

૯૮

ઉમાદેવડો.

નથી જગતમાં સાથ સમંચી વિના ત્રિમુરત નાથ
શું ફોગટ ફાંફાં મારે મુરખડા બરે આભથી આથ.
કમળપત્રપર જળખિંદુને સુકાનાં શી વાર;
શ્રાવણની જળ બરી વાદળીઓ, વિખરાતા, શી વાર;
જીવતર સમજવું તેવું આંખર ન લેવું દેવું
જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.
પંથી જીવ પામી ગયો, નરભવ નગર બગર.
સોદાગર સમજી બધ, કૌં પુણ્ય વેપાર.

જીવ જવું છે ખાલી હાથ, અંતમાં પાપ પુણ્ય સંગાથ.

ધન ભાગ્ય પધાર્યાં ભમરા, હો દિલ્લહર ડાલા કમરા;
 મલાપતિ આપ હું કમલા, રસિયા રાસક શણુગાર.
 તું પ્રેમ બતાવે ખોટો, પાતર ધર પ્રિતિ તોટો;
 નહિ શુભાખ હનરી ગોટો રે તું છટકેલ છકેલી નાર,
 શણુગાર મઝા નહિ માની ફોગટ સમજો છંદગાની
 છે ધરમ કરમ ધુળ ધાણીરે—શણુગાર—રસીઆ
 છે વિપય વિપનો પ્યાલો જમપૂર નક્કી જ્યાં ઝાલો;
 ભય એજો મદનથી મહાલ્યોરે છટકેલ છટેલી નાર.
 હજુ કુંવર તમે હો કાયા નથી શીખ્યા મદની વાચા
 નથી નયન મુરલીએ નાચ્યારે—હજુ—રસિયા

૧૦૦

કામલતા.

મેં દુનીયાં સગળી જોઈ, કોઈનું ન દીધું કોઈ,
 સ્વારથની જાળ પોરોઈ સગપણ સૌ નાંખે ધોઈ;
 આજ હોય બહાલાં, કાલ તેજ થાય વેગી,
 અજળ સરખી એતો રીત પ્રીત ફેરી,
 પોતાના સ્વારથ માટે અવરને નાંખે નીચોઈ,

૧૦૧

વીણાવેલી.

કંઈ નથી સુખસાધન ધનમાં સાપ બહુ વસ્તા ચન્દનમાં
 સ્વામીજી સુખી વસે વનમાં—કાંઈ
 સાચી શી શંકરને પાર્વતી કંઈ સુખીયા કમ છે
 જોઈ તો મુરખ એકદમ છે—ગોળ જોળની નહિ કંઈ
 ચૈતન્ય જાંઝવાનાં જળ છે સ્વામી ભવનમાં—કાંઈ

૧૦૨

તાગસુદરી.

સંસાર સમજીએ શાંણા મુસાફર ખાતુ
 કોઈ નથી ટક્યું કોઈ નથી ટકવાનું શાણુ—
 દુરદેશ તારો પ્યારા, અરે પરદેશી શાણુ
 કાસે વવારે હી તારે તો જવાનું શાણુ—સંસાર
 સમાને સખંધી તારાં પંખાનો મેજો શાંણુ
 તારું જે માન્યું તેજો ન્યારું છે યવાનું શાણું—
 સંસારના આ ધામમાં વિશ્રામ છે ધડી ચારતો
 હવે ન આવે કમથી આરામના પગવારનો,
 આજ તારું જે મું મું તારું તત આ સંસારનો,
 તારું જાર પાસે લી, કમ થતાં કરવાનો;

સલની શિરોષ નીતિ જળે બરી રાખ શાળા.

બગવત ભજન બાતુ બીડ બાગવાતું શાળા. મુસાદર.

૧૦૩

રામ રતન.

રૂપ રૂપ શું કરો મુરખ જન રૂપ ઉપરે મરે
બાગ્ય જોગે કાંઈ રોગ થાય તો રંગ રૂપ ક્યાં કરે
નથી હું રૂપતણી પ્યારી, માત્ર હું ગુણની અભિલાષી.
કસ્તૂરી છે કાળી તોપણ વખતે છવન દેછે
સફેદ સોમક સરપવાન તે તુરત પ્રાણુ હરી લે છે—નથી હું
સુગાણુ બાળા લક્ષ્મી વિણુ છે, રૂપ ગુણુ સર્વ નકામું
સત્ય કહું તો લક્ષ્મી વિણુ છે જીવનર સર્વ નકામું
નથી લક્ષ્મી જોની પાસે કરો હઠ શા સુખની આગે.
ગુણની લક્ષ્મી ગુલાવ થઈને સદા પાય મેં છે
ગુણવિણુ લક્ષ્મી કોઈની રહીના કોઈ પાસે નવ રહે છે.
લક્ષ્મી ઘર નર કરનારી જંતમ રખડે લપટ નારી
ઝાઝ સગળ થયું જતમે તો નદમી લાંટી લેજો
ગુણુ લાંટ્યા ના લાંટ્યાં એ મરતાં સાથ મરે છે—લક્ષ્મી
તો પણુ માણી સુગળુ બાળા, હું નથી યોગ્ય થનારો.
રતન તેમ જો રાજ કુળનું, હું છું દાસ ખીચારો
કાંચને કાંચા કુળમાં બળે, નીચને જન નીચમાં મળે;
પરવત શિખરે પથ્થર પાકે મણિ ખાંણમાં માયે;
નીચી ખાંણના મણીના કરતાં પથ્થર સું ચઢી જશે.
કહોને કુળને કરવું શું, ઘરી શીર પથ્થર મરતું સું.

૧૦૪

પવિત્ર લક્ષ્મી.

નયન મિલાવી લે જો છબીલી, નયન મીઠાવી લે;
ચટપટી ચિતમા લાગી ચતુરા, ચુંગન કરવા દે,
મોતનમાળા જડીયન સાડી, જે જોઈએ તે લે—રસીલી
લગની લગના લાગી રહી, તુંજ ચહેરો જોવા દે;
નાનુક વેલી કામગ ખીસેલી, કળી ચુટવા દે—છબીલી.
મદન અગન તનમાં લાગી, જલદી પુઝાવી દે—છબીલી.
આલીંગન આવી અલખેલી, ભેટે પ્રેમની લે—છબીલી.
અધરામન રચપાન કરાવી, મધુર વચનરસ મુખ કહે—રસીલી

૧૦૫

દ્રોપદી.

સખી સ્વપ્ન મહી મનમોહન મેં નીરખ્યા એકાન્ત વિશે લપને,
જાગ્યા રહી રહી તમ મહે સુખથી મહી કાંઈ બોલાવ્ય અરે;

નિયું જોઈ રહી દ્રગ પ્રેમ ભરી ખણી પ્રધી નીજ પાય અરે
કર સાહી રસીક રહે વળગ્યા કરતાં બળશેન થયા અગગા;
તુટી હાર ગયો જો રકા જકમાં કસી કચુડીનો છુટી જાય અરે,
છુટી કેશ ગયા વિખરાઈ અને ગમ દેહ કળી કરમાઈ અરે
અમાં રવેદથી વસ્ત્ર ભીન્નઈ અરે પાણુ નાંથ થયા નગણુજ અરે,
મનથી મન સેજ ગયું પીગળી જેમ સાકર દુધની મંગ બળી;
કાંઈ જોજન નાથની સાથ મળી મુખવાસ સુવાસ આપાય અરે.
મુખ તાંબુલની પીચકારી ઉટી રે અચાનક નાથને અગ પડી.

સખી તે રજની અને તેજ ઘડી નસિગો રીસ લાવી રીસાય અરે,
સજ શસ્ત્ર શરીર શું અથ ચડી રણ જાય પિયુ અરે હુંથી લડી;
સખીઓ વિનયું તમ પાય પડી કરો જે રીત નાથ મનાય અરે.

૧૦૬

પ્રતાપીચંદ

રાગ સારંગ.

નવલ યોવના કુમે, બુલ બુલે શુભગર ડાલીએ ચડી ઝલે
નવન સુખે મલક મુખે, રસીક મંગ રસાળ.
મદ ભરી રસ રંગ ભરી વાલે ગજ ગામિની આન (ન)
રશીલા રંગીલા છળીલા બાનન બ્રમર કર્યો છેલ
છકભરી બકવાદ કરે શું જાણે હગ ડાખેલ (ન)
ઘેલી છંકેલી નવેલી સાહેલી શુ સાસરે સાકર શેલ,
લુચ્ચી ચતુરી હારી હું તુંથી મારો કંટો મેલ. (ન)

૧૦૭

રાગ. સુ નગર વમંત થઈ નાચી રહ્યો.

સં સત સંગનો આનંદ અંગ વ્યાપી રહ્યો

વ્યાપી રહ્યો તહી જાયે કહ્યો—શું

(શાખી)

વેદ વચનથી સીધ છે મન ન કરો આવાર.

સત સંગ સર્વનું મળ છે સતસંગથી નીરવાર

મુક્તિ મેળવવાનું સાધન સત સંગ છે. (૨)

સાણી સમય તહી આવે મયો શું,

શાખી

સત સંગી સતીઓ થઈ, યુગ યુગ મહી અપાર

અમર નામ કરી અગાય થઈ, સફલ કર્યો અવતાર

અનસુયા અનીરુધથી બે, તારા સંપૂર્ણ

સતી સુલોચના ને સોમ મહા મળી સાધાર

શાખી.

સર્માં સુમદ્રા સતી ગુણુ ગાધારી નાર
કૌશલ્ય સદગુણુનો બહાર કુન્તા થયા.
બેનો સત સંગ કરો સીતા સતી—

બળા જરૂર મન મોક્ષ

૧૦૮

ત્યાગી અન્યા પણ ત્યાગ ન કર્યા, વામના રહો વળગી,
બગવાં પહેરી વશ ગદ્યો પણ, ત્યાગ ન થઇ અળગી,
બુઝો બગવાના બવાંડ, ગુણુ વેદાતીના મુંબાડ,
સોદં સોદં જાણે જાણે તિલ્ય. ત્યજ જ્ઞાનની વાન;
આપ બુડ્યા એ અન્યુ નું તારે, પ્રમળ વિગરો ગાય.
પડે ધરમપર ધડાં નાર નાને કુહાડ. ત્યાગી૦

૧૦૯

કુન્તા.

આતી ઉભા, મતના માન્યા કયાધી આવ્યા,
જેઉ ન ક્યાંઈ, દપણમાં ના દીસો રાજ્યા;
ઝાંઝવાના પાણી આતો, ત્રપા ન રાજો શિદ
દેખાતો, રાક્ષસી માયા કરી મલકાતો,
ડગુ ન દેખી જોઇ રળાયાતો; આતી.

૧૧૦

આવી બેસો, ઉછરે એ અલગેવી,
તું તો મારે પ્યારી પેઢી, આંતો કરીએ કાન્ના કેવી;
સુમન દેશો આલિંગન દે હેલી,
તારા મનનો મેલજ મેલી, જેને થતી હવે નહીં વેલી;
આધા જાણો નહીં મલગાવો, બામનિ ભોળાવવી શુ ધારી;
આજ સુધી નવ જોયું આમું, સાચું વદનારા કેમ માનું;
મુખના નિહા, આજ દીડા, દુર જય રે થઇ શોકો મારી. આતી૦
વાલી મારી, બોલી તારી, ટળી શકું નહી હું ન્યારી;
શોકો તારી કોણુ ગિયારી, બોલ વીચારી, ધુન્દટ રાળી;
મદાલસા કુન્ડલાથી હારી, કરવા આવ્યા મને નારી;
જોઇ લેશો. મુખડાનો આ મટકો,
માયજને ડાળે આ લટકો જો જો જોઈને નવ રટકો

૧૧૧

અનસુયા—મહેમાન થયાં તમે મહારાં,
અનસુયા—મહેમાની.

અનસૂયા—મહેમાન કરે મહેમાની—દુનિયા કહે દીવાની. (૨)

લક્ષ્મી—ધરી વસ્ત્રાબૂપણ અંગે. (૨)

કરો રમત મમત અમ સંગે. (૨)

રતિ—શુઝીએ મદનના જંગે,

અપ્સરાઓ—સ્ત્રીકારશો મહેમાની.

અનસૂયા—જેવી નીર વિનાની સરિતા. (૨)

તેવી વ્હાલા વિષુ વનિતા. (૨)

ખીજી વ્યર્થ બધી મસ્તાની

દુનીયા કહે દીવાની. (૨)

લક્ષ્મી—કંઠે ધરો કુસુમની માળા, (૨)

પહેરો નીલમ હાર રૂપાળા. (૨)

શિર ઉપર મુગટ છોગાળા. (૨)

અપ્સરાઓ—સ્ત્રીકારશો મહેમાની.

અનસૂયા—જેના પત્ની વસે પરદેશે,

તેને રહેવું શા વેશેરે. (૨)

ખીજી વ્યર્થ બધી મસ્તાની

દુનીયા કહે દીવાની. (૨)

૧૧૨

નર્મદા—મનસુઆ માળા તત બાગે ખીજ વાવે જે દીલ ચ્હાય,

સુંદર રૂપ બારી ઈંદ્ર વરણનાં ખાવા મન લલચાય,

કોમલ વાવે કુતકી કે કેવડા ચંબેલી સારી,

કોઈ વાવે મોગરો ગુલાબ ગુલદગ્ગરી.

કોમલે ગુલ લાગે પ્યારી,

જસુંદી કામણગારી,

વડલાને ડાળે નહીં રજશે શ્રીરૂપ પણુ ટેટા થાય થાય—મન

કિંગ હજાર છુપાવતાં, વાસ છુપાશે કેમ,

છાનાં પાપ અમાપની, છાપ પ્રગટશે એમ—મનસુઆ.

૧૧૩

નરસિંહ જગમાં નારતણી કીમત કોડી કલાવે,

હલકું લોહી મણી અખળાનું ગુદાં આળ ચડાવે.—નાર.

વ્હાલાં પણુ વેરી ચમ જેને જેમ હાવે જેમ બોલે,

કંઈ વિનાની કમિનીનું છેવતર તરણુ તોલે.—નાર.

કાં અપત્ની બારી કુચડાઓ લાલચ હાં લલચાવે.

જાન રણુમાં મરણુને વીન આમાની કામ છુપાવે.—નાર.

નારદ—

૧૧૪

નહીં ચીજ કોઈ ગણી, ગરજ સમ નહીં ચીજ કોઈ ગણી
માનવંતનિજ માન મૂકી, દુઃખનને પડતાં ટળી-ધરજ
પાર્વતી-બળીયા પણ નિર્બળને નમના, રાય રંક ધર બળ્ય
સાવિત્રી-સોધું પણ મોધું થઈ બેસે. કળા સકાષ ન કળી-ગરજ-
લક્ષ્મી-સમયાધિન થઈ ઝેર હળાહળ, પીવું અમરત મણી
નારદ-જઈ મદાસતીને શીય નમાવો-બળ આપણ ટળી-ગરજ.

૧૧૫

કુન્દન—ઉપકાર અનુપમ થયો મુંદરી, દે બદલો કિરતાર !
માણેક—સત્કાર વિસરીયે કેમ અતીતીનાં જે છે અધિકાર.
કુન્દન—વસ્તુકરતાં વહાલ કિમતી છે ?
માણેક—કાંડી તે કિમતી શું રતી છે !
કુન્દન—કાંડીના બળપર સૃષ્ટિના છે સઘળા આધાર.
માણેક—કાંડી શું દીવા દાંડી છે ?
કુન્દન—ગૃહ-જીવનની સુખ-દાંડા છે.
માણેક—“યે કપ્પ-વેરીમય”
કુન્દન—“ચુકગમ્ય ,—ઉપકાર.

૧૧૬

(હિન્તાદી.)

બોલું ક્યાં મેરે ‘યારેકા બતીયાં (૨)
બોલું ક્યાં મેરી છોરીસી છીયા
નધરીયેન, સધરીયેન ચુમી ચુમી
બદન સયનમેં દુઃખ કરી ડારી
પકરી ગુગલ કરી સયન બસદ કરી
મરોરડારે બસકો મેરેકા મેલ અંગ. બોક
એસે નીરદય નાથકો સ્વપ્ને કરના સંગ
ત્રેસ બદ્યોત નમે અતિ, રદ્યકો બયો હુત્રાસ
તેમેં એસો બનતી, તો ના બતી પીયુકે પાસ

૧૧૭

(કુશન—રાધા રાસ)

કહ્યું ના માને જસોદાજી રોકાન. (૨)
એ કારે મંઆવાલા, બોલી કારે જમના
બીચ ગોકલીયું રૂડ ગામ—
વંદા વનમાં વાવે રાસ રચ્યો છે
બોલી ગોકલીયું રૂડ ગામ

રૂઝા રાંધાના મંદીરીયા તજીને
નીચના લીધા છે તમે ધાન—કહ્યું
બાપ મારાં કહે છે પ્રભુ ગીરધર નાગરએ
હરી બજવામાં માફ ધ્યાન.

૧૧૮

ઉદયભાણુ.

બાળા ભોળારે કુમારકા પરણીને પસ્તાયારે
પહેલાં કુલી થયાં ફાળકા, હાડકામાં હરખાયારે
ચાર દીન વહુ લાડકા, મનડામાં મલકાયા રે
મેંતો જાણ્યું કે બાપ કુલડે પુજ્યું;
ખાજાં જલેખી નીત નીત ખાધ્યું.
મેં આગથા મનમાં ધાયું માનમહી મરડાધ્યું;
નજીદીના વીરાને ઘડી ટીંગળાવી ભાગેજો ભુ પાધ્યું રે
મોહા મળીયા, વાતમાં વઢીયા—
નળીયા ખખડીયાં, વાણી કિચડીયાં (લે રાંડ દીવો)
મેં કહ્યું ઉઠું (૨) ચડ્યામાં ચડીઆ, ખુમ કકળીઆ,
ઉઠુંનું એસડ ધોડા પડીયા—પરણી
ખરખો પીટયો પરવેર ભટકે ઘરમાં ન ખાવા પીવા રે
વરણાગીમાં વાંકો હોડે, પતિ કુળ એવા દીવા રે

૧૧૯

વિષ્ણુવિજય.

પ્રેમનો કોલ દીવો રાજકુમાર મારા થયું ચુક્યા પ્રાણ આધાર
મારા રસીયા રાજકુમાર—પ્રેમનો.

લીઓ કોલ આ પ્રીતથી, ગણો સદાનો દાસ;
રસીયા રસ ખસ કરી, આંધી પ્રેમનો પાસ—પ્રેમનો
મધુર મુખ જોયા વીના, ક્ષણ હવે રહ્યું નવ જાય;
ધર્મ વિધિથી હસ્ત મેળવ્યા, વિના સુખન નવ થાય.
પ્રેમનો કોલ દીવો રાજકુમાર.

૧૨૦

ઉમાદેવડી.

હરમાન ઘરમાંડી હડીઓ કરે ત્યાંતો કેવી રીતે બેઠા બાઉ બને
ધંદીના ગાળાને બંદીના ફાકા ત્યાં ખીરને ખાંડનું કહેતું મવે
મારે તો માડી નહીં ખસ બાઉ, બાઉ તો બાઉજાઉજાઉં
જા જા પીટયા હું તો ક્યાં લેવા જઈ—હરમાન.

માડી બને બાઉ, ઉઠું મવ બાઉ,

કાળા મોઢા કરમ કાળા મોઢા—હરમાન.

માડી બને બાઉ, ઉઠું મવ બાઉ, બાઉ તું કાલ મમ બાઉ (૨)

મળતાં પુસ્તકોનું સુચીપત્ર.

વારતાનાં પુસ્તકો.

મોહનમહાની મોહની	૦-૮-૦
રમણીતારા	૦-૮-૦
અંધ સારંગીવાળો.	૦-૬-૦
દેવીપુત્ર બાલમંજુ પરમાર	
ભાગ ૧ લો.	૦-૧૨-૦
" ભાગ ૨ જો	૦-૧૨-૦
પ્રયુષિંહ પરમાર ભા. ૧ લો.	૦-૧૨-૦
" ભાગ ૨ જો.	૦-૧૨-૦
લકઠીરના તમાસા	૦-૪-૦
સુગુણ સુવીતા	૦-૬-૦
લાલા વાધેલી	૦-૪-૦
બીચોનાં ચરીત્રો	૦-૬-૦
હરીબલ મચ્છી	૦-૮-૦
મંભાતનો ખુની	૦-૮-૦
બાદશાહ અને બીરબલ	
બાર ભાગ.	૦-૮-૦
મીઠી મધુરી વાતો	૦-૮-૦
રવર્ગની સુંદરી	૦-૮-૦
ચતુરસીંહ દમારો ભા ૧ લો	૦-૪-૦
" ભાગ ૨ જો	૦-૪-૦
" ભાગ ૩ જો	૦-૪-૦
" ભાગ ૪ લો	૦-૪-૦
મમ્મત ઘંટ પેટ દવાવી હજવાનું	
પુસ્તક	૦-૪-૦

વારતાનાં પુસ્તકો.

ચંદ્રરાજ પ્રભાવતી	૦-૪
રાજ કઠીયામની વારતા.	૦-૧૨
વીણાવેલી	૦-૮
ધાર કુમાર	૦-૪
મોહનીચંદ	૦-૮
અજાણ મોહની	૦-૪
બોબ કવી માળીદાસ	૦-૬-૦
ભાષાનુ સાથે નાટકો.	
ભરથની ચીત્રો સાથે	૦-૬-૦
બીલવમંગળા દેવે સુરદાસ	૦-૬-૦
બર્ગેવ પરમાર	૦-૮-૦
આપરાજહાડા	૦-૮-૦
હરીચંદ તારામતી	૦-૮-૦
મોપીચંદ	૦-૬-૦
રાણકદેવી	૦-૬-૦
સુદામાજી	૦-૨-૦
વતરાજ આવડો	૦-૬-૦
લીલાવતી નાટક	૦-૮-૦
અભેમન્યુ	૦-૮-૦
સુરખા હરાણ	૦-૬-૦

જાદુનાં પુસ્તકો.

દેવતામ જાદુગર ચીત્રો સાથે	૦-૮-૦
જંગી જાદુગર	૦-૪-૦
જાદુકળા પ્રકાશ	૦-૧૨-૦

જેશીંગભાઈ મોતીલાલ શાહની કંપની.

૩. રીચીરોડ—અમદાવાદ.

